

B

943

leltári szám
L. 14

SZ

4-28 18217 20. M. K. HONVÉD

GYALOG HADOSZTÁLY - PARANCSNOKSÁG

HATÁROZVÁNYOK

217-2

1896. évi 2153 / cm. H. M. 982 / cm. S.
HADI SZOLGÁLTATÁSOKRÓL

MOZGÓSÍTÁS ESETÉN

AZ OSZTRÁK-MAGYAR MONARCHIA TERÜLETÉN.

TITKOS HASZNÁLATRA

ÁLLAMTITKARSÁG 1875.

ZMKA. TUD. KÖNYVTÁR

ARCHIVUM

Lelt. sz.: *1457*

1869

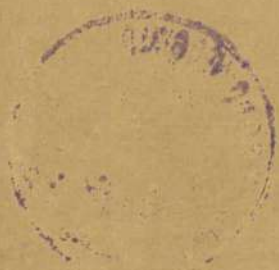
BUDAPEST

NYOMTATOTT A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMNYOMDÁBAN

1896.

14

M

1970

Ed. h. o. 2153/eln. Helt. 282/eln. 476

1-6. 23

20. M. K. HONVÉD 476

GYALOG HADOSZTÁLY - PARANCSNOK

217-2

HATÁROZVÁNYOK

A

HADI SZOLGÁLTATÁSOKRÓL

MOZGÓSÍTÁS ESETÉN

AZ OSZTRÁK-MAGYAR MONARCHIA TERÜLETÉN.

TITKOS HASZNÁLATRA.

1869

BUDAPEST

NYOMATOTT A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMNYOMDÁRAN

1896.

Megjegyzés :

A szövegben [] jelek közötti rész a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országokra vonatkozik.

Határozványok

a hadi szolgáltatásokról mozgósítás esetén
az osztrák-magyar monarchia területén.

I.

Előzetes észrevételek.

Háboru esetén a fegyveres hatalom kormány- [császári] rendelettel föl lesz jogosítva, hogy hadi szükségletek szolgáltatását követelhesse. A kormány- [császári] rendelet azonban csakis mozgósítás esetén lesz általánosan kihirdetve, minélfogva a parancsnokságoknak, hatóságoknak, csapatoknak és intézeteknek nem fog az mindjárt a mozgósítás kezdetén azonnal rendelkezésükre állani.

Béke idején való megfelelő tájékozás céljából a hadi szükségletek szolgáltatását szabályozó kormány- [császári] rendelet tervezetének leglényegesebb határozványai a következőkben ezennel közzétételnek.

Ezen határozványok **feltétlen titokban tartása** és leggondosabb megőrzése valamennyi parancsnokságnak, csapatnak és intézetnek a legszigorubb kötelessége.

II.

Kötelezettség a hadi szükségletek szolgáltatására.

1. A hadi szolgáltatásokra rendszerint a községek (puszták), a közigazgatási járások és a törvényhatóságok [tartományok] csak szolgáltatási képességük mérvében kötelezvék.

2. Hogy a hadi szükségletek szolgáltatásának kötelezettsége mily kiterjedésben, mikor és hol vegye kezdetét, azt a katonaság megkeresésére az illetékes közigazgatási hatóság állapítja meg.

3. A hadi szolgáltatások kiterjednek a hadrakelt seregnél bizonytalan időre szükséges országos szállítóeszközök szolgáltatására; szállások és mellékszükségletek, táborhelyek, élelmezési cikkek, munkaerők, fűtő- és más anyag, szerek és szerszámok szolgáltatására; vízi járóművek szolgáltatására; egyéb közlekedési eszközök és forgalmi, illetőleg iparüzésre szolgáló helyek és telepek használatára; építmények, telkek és más ingatlan tárgyak átengedésére; a beteg személyek, beteg állatok és a kincstári tulajdon gondozására és végül a hadi foglyok részére szükséges szolgáltatásokra.

Az országos szállítóeszközök szolgáltatására vonatkozó határozványokat a J—4. jelzetű titkos szolgálati könyv tartalmazza.

4. Az igényelt szolgáltatásokat, ha a megkeresés nem közvetlenül a községhez intéztetett:

a honvédelmi minister a törvényhatóságokra [a tartományokra];

a törvényhatóság [közigazgatási országos hatóság] a járásokra ;

a közigazgatási járási hatóság a községekre osztja fel.

A horvát-szlavon törvényhatóságok tekintetében azonban a honvédelmi minister a horvát-szlavon-dalmát bánnal egyetértőleg jár el.

Az igényelt hadi szükségletek szolgáltatásának a törvényhatóságokra [tartományokra], közigazgatási járásokra és községekre való kivetésénél figyelem fordítandó arra, hogy a szolgáltatás terhe, — a mennyiben ez a katonai érdekek veszélyeztetése és tetemes költségtöbblet okozása nélkül eszközölhető, — megfelelő nagy területre osztassék el, hogy ekként a kivetés lehetőleg arányos és az egyes törvényhatóságok [tartományok], közigazgatási járások és községek szolgáltatási képességéhez mért legyen.

A községre bízatik, az igényelt hadi szükségletek szolgáltatásánál az arra kötelezettek közreműködését igénybe venni, vagy pedig a követelt szolgáltatást közvetlenül teljesíteni.

5. Az igényelt hadi szükségletek teljes számban és kellő időben való szolgáltatásáról a közigazgatási járási hatóságok és a községi előljárók (községi közegek) kötelesek gondoskodni.

A hadi szükségletek szolgáltatási ügye a közigazgatási hatóságok által külön biztosokra ruházható, kik azután a rájuk ruházott jogok határain belül, az illető hatóság helyébe lépnek.

A községeknél az említett ügyek a beszállásolási és fuvarkiutaló hivatalra ruházhatók át.

A közigazgatási hatóságok (biztosok, ugyszintén a községek, beszállásolási és fuvarkiutaló hivatalok) kötelesek az idejekorán való szolgáltatások biztosítására szükséges rendelkezéseket a legsürgősebben kibocsátani és — különösen, ha a szolgáltatás nagyobb mérvű — a helyszinre közegeket kiküldeni, kik, ha katonai megbizottak is közbenjárnak, ezekkel egyetértőleg tartoznak működni.

A katonaság részéről közbenjárók gyanánt azon egyének szerepelnek, kik a szolgáltatásra vonatkozó írásbeli felhívást kézbesítik, vagy azok, kik a szolgáltatást követelő katonai hatóság által e célra különösen megjelöltetnek, vagy azok, kik arra szolgálati utasításaik szerint hivatottak.

A hadi szükségletek szolgáltatását a katonai hatóságok, parancsnokságok, csapatok és hadsereg-intézetek oly korán fogják igényelni, mint az lehetséges és a viszonyok által megengedett, a menetelő seregrészek pedig az élelmezés, elhelyezés stb. biztosítása céljából előre küldött különítmények vagy személyek utján.

A közigazgatási hatóságok, illetőleg a községek közegei kötelesek a hadi szolgáltatásra alkalmas tárgyakat kipuhatolni. Ha a katonaság az elfogadhatóság iránt indokolt kifogást emel és a dolgon még segíteni lehetséges, akkor az említett közegek tartoznak a megfelelőbb tárgyak szolgáltatásáról gondoskodni.

Vonakodás vagy mulasztás esetében a közigazgatási hatóságok, illetőleg a községek kötelesek a szolgáltatást kényszereszközök alkalmazásával teljesíttetni és e végből, szükség esetében, katonai karhatalmat is igénybe vehetnek.

Ha a katonaság követelése a kellő időben és mérvben nem teljesítettik, vagy ha a közigazgatási hatóságok vagy községek közreműködése egyáltalában nem volna igénybe vehető, a katonaság a szolgáltatást ezek közbenjárása nélkül, közvetlenül is követelheti, sőt vonakodás vagy ellenszegülés esetében az illető parancsnok a hadi szükségletet — saját felelősségére — kényszerrel elveheti, vagy a tulajdonos távollétében is elvitetheti; ez utóbbi esetben azonban a parancsnok, a lehetőség szerint, bizalmi férfiakat hívjon meg.

III.

A hadi szükségletek szolgáltatásának igénylése.

1. A hadi szolgáltatások elvileg csakis akkor vehetők igénybe, ha a fegyveres hatalom szükségleteinek fedezése a rendes uton, vagyis a béke idején is alkalmazott biztosítási módok szerint, idejekorán nem, — vagy csak aránytalanul nagyobb költségen — volna elérhető.

2. Az igénylés csak az elkerülhetetlen szükségre szorítkozzék és a katonaság részéről a honvédelmi miniszterhez, sürgős esetben azonban a törvényhatósághoz [közigazgatási országos és járási hatósághoz] rendkívüli esetekben ellenben közvetlenül a községekhez, sőt szükség esetén magukhoz a szolgáltatásra kötelezettekhez intézendő.

3. Hadi szükségletek szolgáltatását követelni jogosítva vannak:

a) a cs. és kir. közös hadügyminiszter a honvédelmi miniszter útján, továbbá a m. kir. honvédelmi miniszter a magyar korona országainak [a cs. kir. hon-

védelmi minister a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok] egész területén, és pedig a honvédelmi minister különösen a honvédség és népfölkelés szükségletére nézve is;

b) a cs. és kir. katonai területi és a honvéd kerületi parancsnokságok saját hivatalos körletükön belül;

c) a hadsereg-főparancsnokság és az önállóan működő seregtestek parancsnokai, ugyszintén a hadsereg-vezérigazgatóságok, a hadsereg illetve az illető seregtest hadtápkörletén belül, azon naptól kezdve, melyen működésüket megkezdik;

d) a hadrakelt sereghez tartozó hadtest-, hadosztály-, önálló dandár- és végre az oszlopparancsnokságok: hadműködési körletükön belül, továbbá a hadilag fölszerelt erődített helyek parancsnokai, az illető erősség szolgálati körletében;

e) a katonai (honvéd) állomás-, a vár- és a hadtáp-parancsnokságok, saját szolgálati körletükben;

f) a csapatok és intézetek, a mennyiben őket fölöttes hatóságaik, vagy parancsnokságaik, a hadi szükségletek szolgáltatásának igénylésére felhatalmazták; továbbá felhatalmazás nélkül is oly sürgős szükség esetén, a midőn a felhatalmazás előlegesen kieszközölhető már nem volt;

g) egyes személyek a hadi szükségletek szolgáltatását az igénylésre jogosított nevében csak oly okmá-

nyok (felhatalmazás, nyílt parancs) alapján követelhetik, a melyek az igénylési jogosultságot igazolják.

4. A szállítóeszközök lehetőleg írásbelileg követelendők.

Ily írásbeli követelésekben rendszerint feltüntetendő: a szükséglet tárgya és terjedelme, a szolgáltatás helye és ideje, valamint a felhívást intézőnek neve, rendfokozata, csapatteste (intézete, parancsnoksága).

Menetlevéllel ellátott csapatok és intézetek a menetlevelők szerint szükséges hadi szükségletek szolgáltatását, az említett okmány előmutatása mellett, szóbelileg is követelhetik.

A menetlevéllel el nem látottak a hadi szükségletek szolgáltatását, a fölötte parancsnokságaik által kiállított felhatalmazás alapján, okvetetlenül írásbelileg követeljük.

5. A szállások és mellékszükségletek, továbbá a táborhelyek szolgáltatása tekintetében általánosságban a békében érvényes beszállásolási törvény határozványai mérvadók.

Ha seregtestek táboroznak, akkor a csapatok táborozásához és a hadi anyag felállításához szükséges szabad térségek, ezek hiányában alkalmas telkek rendelkezésre bocsátandók.

Ugyiszintén átengedendők használatra a mindenféle készletek elhelyezésére szükséges férőhelyek.

6. Az élelem-cikkek követelhetők:

a) mint természetbeni élelmezés emberek és állatok számára,

b) mint szolgáltatás nyers vagy elkészített állapotban.

a)-hoz. Természetbeni élelmezés gyanánt az emberek részére az átvonulási vagy a szállás-élelmezés, az állatok részére pedig az állattáp igényelhető.

Az átvonulási élelmezés illetékes a legénység és a hadsereg-kiséret hason minőségű polgári személyei számára, de kivételesen a havidíj élvezetében álló katonai és polgári egyének részére is igényelhető.

A szállás-élelmezés a hadtáp-élelmezést helyettesíti és illetékes a havidíjasok, valamint a legénység, továbbá a hadsereg-kiséret hasonminőségű személyei részére.

Szállás-élelmezésben csakis mozgó seregrészek részeseülhetnek, és pedig:

α) a menet- és pihenő- napokon, továbbá

β) esetleg a laktáborba való bevonulás napján.

Az állattáp a mozgó seregrészhez tartozó valamennyi hátló, igás-, mállás-, vágó- és leszurásra való állat számára, tekintet nélkül arra, hogy az állatok a kincstár tulajdonát képezik-e vagy sem, a katonai hatóságok és parancsnokságok által a menetokmányok vagy parancsokhoz képest igénybe veendő élelmezési módozat szerint követelhető.

Az átvonulási élelmezés a beszállásolási törvény által megszabott déli étkezésből, vagyis 280 gramm husból, lehetőleg marhahusból és még egy — helyben szokásos — második ételből áll.

Rendkívüli esetekben azonban ezen élelmezéshez, a szállás-élelmezés mértékében, a reggeli rántott leves és a helyben szokásos kenyér is követelhető.

Ha egyes, kivételes esetekben második étel nem volna adható, mi az illető község által esetről-esetre hivatalosan igazolandó, akkor a szállásadó a második étel helyett 100 gramm marhahussal többet, tehát 280 gramm helyett összesen 380 grammot szolgáltatathat.

A szállás-élelmezésnél a beszállásoltnak illetékes napi adag áll:

- a) 700 gramm kenyérből;
- b) 30—50 centiliter rántott levesből;
- c) 400 gramm friss marhahusból, vagy
 - 500 " " " disznó-, juh-, kecske- vagy borjúhúsból, vagy
 - 400 gramm besózott húsból, vagy
 - 330 " füstölt húsból, vagy
 - 200 " szalámiból vagy egyéb kolbászféléből; továbbá
- d) 140 " rizsből, tarhonyából, árpakásából, buzadarából, hüvelyes terményből, köleskásából pohánkából vagy főzölisztből, vagy
 - 300 gramm savanyított káposztából vagy savanyított répából, vagy
 - 1000 gramm burgonyából; valamint
- e) 30 " sóból,
- 0.5 " bors vagy paprikából,
- 2 centiliter eczetzől,
- 20 gramm zsirból és
- 5 " vereshagymából mint elkészítési kelékekből, továbbá

f) 36 centiliter — pörköletlen állapotban mért 25 gramm kávé és 25 gramm czukorból készült — kávéból, vagy 6 gramm thea, 25 gramm czukor és 4 centiliter rumból készített 40 centiliter orosz theából, vagy 25 gramm cocoa és 30 gramm czukorból; végül

g) 40 centiliter borból, vagy

75 „ sörből, vagy

9 „ pálinkából, vagy

6 „ rumból vagy cognacból.

Reggelire rántott leves, vagy kávé, vagy thea, vagy pálinka,

vacsorára a főzelék fele,

ebédre pedig a napi adag többi része szolgáltatandó ki.

A kenyér adag a reggelihez, ebédhez és vacsorához egyenlő arányban osztandó fel.

Ha a csapat este érkezik a szállásba, akkor — a mennyiben nem csupán vacsora követeltetik — az egész napi adag, a reggeli kivételével egyszerre kiszolgáltatandó.

Ha a szállásadó oly módon él, hogy asztala az előbb részletezett élelemadagért teljes mérvű kárpótlást nyújt, akkor neki szabadságában áll, hogy a beszállásolt tisztekkel, tisztviselőkkel és katonákkal a saját étkezését oszthassa meg.

A katonaság beleegyezésével a kenyér és hus — hiány esetében — más meglevő czikkek által pótolható, és pedig:

Egy fél adag kenyér:

200 gramm marhahussal, vagy

200 gramm főzelékkel (rizsszel, tarhonyával, árpakásával, buzadarával, köleskásával, pohánkával, főzőliszttel), vagy

1000 gramm burgonyával és a megfelelő elkészítési kellékekkel.

Egy adag hus:

250 gramm sajttal, vagy

150 „ szalonna és 100 gramm párolt hüvelyesekből készült liszt és megfelelő mennyiségű vörös hagyma által.

Egy adag főzelék:

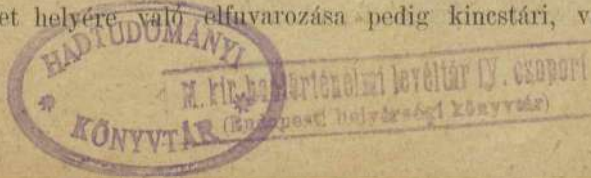
100 gramm marha-, disznó- vagy juhhus által.

Az állatok élelmezésére szükséges czikkek, és pedig a lovak és málhásállatok számára zab és széna, marhák és juhek számára széna vagy szalma, a katonaság által suly szerint követelendők. Az állattáp adagonkint sem nem követelhető, sem nem szállitható.

A katonaság-beleegyezésével a követelt mennyiségű zab fele, — kellő készlet hiányában, — tengeri, rozs, kétszeres, árpa, lencse vagy bükkönyborsó által, a követelt széna fele pedig másfélannyi sulymennyiségű árpa- vagy zabszalma által pótolható.

Ha száraz takarmány nem szerezhető, akkor az állatok etetésére fű vagy mezei termények szolgáltatandók.

A takarmány lekaszálása és összegyűjtése a község részéről kirendelt munkások által foganatosítandó és csak kivételesen a csapat saját legénysége által, annak a szükséglet helyére való elfuvarozása pedig kincstári, vagy a

község által rendelkezésre bocsátott járóművekkel eszközölendő.

A vágómarhák számára rendszerint legelők követeledők.

Ezen célra dus fűnövésű, át nem ázott és nem mocsaras rétek, kivételesen hereföldek is szolgáltatandók. Ilyen legelőből 36 négyzetméter terület tekintendő az egy szarvasmarha számára egész napra elégséges legelőrészetnek.

A legelő a menetvonalától ne essék távol, az állatoknak oda- és elhajtása akadályokba ne ütközzék, az itatóhely pedig lehetőleg közel és könnyen megközelíthető legyen.

A legelők, a mennyiben lehetséges, a szabadban hagyandó vágómarháknak ne szolgáljanak egyuttal táborhelyül is.

A természetbeni élelmezés a községeknél közvetlenül igényeltetik, utóbbi tartozik gondoskodni arról, hogy a lakosság az élelmezést akként készítse elő, hogy a csapat a szállások elfoglalásakor az étkezést készen találja.

A község által minden egyes ember, vagy minden egy és ugyanazon szállásadó által élelmezendő osztag részére utalvány (szállás-jegy) állítandó ki, mely az élelmezés kiszolgáltatása után a szállásadónak kézbesítendő.

Ha a csapat táborozik, akkor a követelt szállásélelem vagy a község által teljesen elkészítve viendő a táborba, vagy pedig a legénység osztagonként oda vezető, hol az étkezés elkészítettett.

Utóbbi esetben az étkezés nagyobb helyiségekben (vendéglőkben, sör- vagy pálinkafőző házakban) készítenendő elő.

Ha valamely község nyilvánvalóan nem képes a szállás-élelmezést egészen előállítani, akkor a meg nem kapható cikkek más módon való beszerzése vagy fölvételezése iránt esetenként a katonai igazgatás intézkedik.

b)-hez. Ha élelem-cikkek szolgáltatásképen igényelhetnek, akkor követelhető:

Liszt, kész kenyér, friss hus kivágott állapotban, vagy pedig mint vágómarha és leszurásra való egyéb élő állat (szarvasmarha, juh, disznó), füstölt hus, szalonna és kolbász, vaj és sajt, száraz főzelékféle (rizs, buzadara, árpakása, hüvelyestermény, levestészta stb.), friss főzelékféle (burgonya, répa, savanyított káposzta stb.), kávé, thea, cacao, cukor, só, zsír, köménymag, ételhez való olaj, ecet, bors, paprika, bor, sör, pálinka, zab és más gabona, széna, szalma, világító- és tüzelő-anyag.

Ily szolgáltatások az intézett felhívásra mérték és súly (a vágó- és leszurásra való állatok szállítása a vágási súly) szerint közvetlenül a csapathoz vagy élelmező intézethez eszközöltetnek; tenyész- és fejős állatok azonban elvileg nem követelhetők.

Az élelem-cikkek a helyi szokáshoz mért közepes minőségűek, romlatlanok és egészségesek legyenek.

A szolgáltatott cikkeknek a csapathoz vagy a raktárba való elszállítását a község eszközli.

A vágó- és leszurásra való élőmarha vágási súly a az átvétel alkalmával a katonai átvevőbizottság, illetőleg

az ahhoz tartozó katonai szakértők által becslés útján állapítandó meg.

A bizottságba meghivandó községi vagy a közigazgatási hatósági képviselőnek jogában áll egy polgári szakértőt magához venni és a katonai bizottság becslése ellen felszólamlással élni, ez esetben — nagyobb részlegeknél — próbavágatás eszközendő; kisebb részlegeknél, továbbá ha az idő és körülmények a próbavágatást egyáltalában meg nem engednék, vágatási sulyul a két különböző becslés átlaga veendő.

A próbavágatásnál levágatásra a kifogásolt részlegből úgy a bizottság, valamint a község vagy közigazgatási hatóság képviselője által egy-két állat választandó ki.

Teljes elvérzés és kihülés után a hus, és fagygyu megmázsálandó s ennek eredménye szerint a vágatási suly darabszámra megállapítandó.

Az ily módon megállapított suly minden egyes, ugyanazon részlemben levő állatra nézve mérvadó.

A próbavágatásnál nyert hust és zsirt, valamint a bőröket a katonaság köteles átvenni és a levágott állatokért az élő állatok után járó térítést megfizetni.

7. Különleges hadi szolgálatokra, ha a szükséglet önkéntes munkások vagy népfölkelők, illetőleg az 1889. évi VI. törv.-czikk [védtörvény] 10. §-a értelmében rendelkezésre álló védkötelesek által nem fedezhető, a szükséges polgári férfiszemélyek alkalmazhatók.

Ily egyéneknek, ha ők szolgálati alkalmaztatásuk ideje alatt megbetegednek, a katonai egészségügyi intézetben ingyenes gyógykezelésre van igényük.

8. Nyers vagy feldolgozott állapotban levő anyag, valamint szerek és szerszámok, a mennyiben rendelkezésre állanak, ideiglenes használatra, vagy tartósan igénybe vehetők.

9. Vizi járóművek személyzettel és felszereléssel vagy azok nélkül, a vasutak, a vasuti távirda-, magántávirda- és a telephon-vonalak katonai czélokra egészen vagy részben igénybe vehetők és ha katonai tekintetek úgy követelik, azoknak üzeme beszüntethető.

10. A katonai igazgatásnak jogában áll használatra nemcsak olyan forgalmi, illetőleg iparüzésre szolgáló helyeket és telepeket igénybe venni, melyek kereseti czélra szolgálnak, hanem olyanokat is, melyek házi használatra szánvák.

11. Megbetegedett személyek vagy beteg, de járványmentes állatok, ha azoknak katonai vagy polgári gyógyintézetbe való elszállítása lehetetlen, a község által ápolásba okmányilag átveendő, azonban csak addig hagyhatók ott, a meddig azt az illetők állapota, illetőleg a gyógyfolyamat feltétlenül megköveteli.

12. Azon kincstári tulajdon, mely a fegyveres hatalom további közvetlen oltalma alatt nem maradhat, a községek által lehetőleg leltári átadás mellett veendő át. A leltár két példányban szerkesztendő s ezek közül az egyiket a község, a másikat pedig az átadó seregrész kapja.

Ha a leltár melletti átadás nem lehetséges, akkor a község utasítandó, hogy az átadott javak állapotát bizottságilag és jegyzőkönyvileg állapítsa meg.

A katonaság arra is felhívhatja a községet, hogy az az átvett tárgyakat értékesítse; a befolyó pénzösszeg a legközelebbi katonai hatósághoz szolgáltatandó be.

13. A tulajdonosok kötelesek, az igénylésre jogosított választása szerint, az erődítési munkálatokhoz, valamint más katonai építkezésekhez, az erődített helyek hadszerü felszereléséhez, a hidak, utak és vasutak építéséhez, vagy a hadműveletek közvetett vagy közvetlen előmozdítására és biztosítására szükséges épületeket a katonaság szabad rendelkezésére bocsátani, vagy pedig ideiglenesen, t. i. a szükséglet tartamára — telkeket és más ingatlan tárgyakat ellenben csakis ideiglenesen — használatra átengedni.

IV.

Az igénybe vett és teljesített hadi szolgáltatások megfizetése.

A) Általános határozványok.

1. Az összes hadi szolgáltatások a közös hadügyi javadalmazás számlájára elvileg készpénzben fizetendők meg. A szolgáltatások, a harácsolási könyv bárczájával, vagy ha ez rendelkezésre nem állana, nyugtával csak azon kivételes esetekben igazolandók, melyekben a készpénzben való fizetés lehetetlen.

A nyugtának tartalmaznia kell: a szolgáltatás terjedelmét, keltét és helyét, a felvételre jogosított nevét, valamint a felvevő aláírását, rendfokozatát és csapattestét (intézetét, parancsnokságát).

Ha a fizetés nem készpénzben történik, akkor a szolgáltatás a községi elöljáróság egy tagja vagy valamely meghatalmazottja által a harácsolási könyvben, illetőleg az igazolási okmányban (menetlevél, nyílt parancs stb.) igazoltatandó.

Ha a szolgáltatást igénylő igazolási okmánnyal nem volna ellátva, akkor a község által a kapott nyugta másolata a közigazgatási járási hatóság útján az illető terület katonai területi parancsnokságához azonnal beküldendő.

2. A készpénzben meg nem fizetett szolgáltatásokért járó árösszegek folyóvátétele céljából a harácsolási bárczák (nyugták) a község által az illetékes közigazgatási járási hatósághoz terjesztendők be és ez által tiznaponkint a katonai kerületi parancsnoksághoz küldendők el.

Az illetékes pénzösszegek kifizetése a közigazgatási járási hatóságok útján történik.

3. Az államkincstár által megtérítés nem fizettetik:

a) az üresen álló ~~vagy~~ közönséges rendeltetés^{es} szerint hasznot nem hajtó épületek használatáért;

b) szabad térségek, legelők, erdők, műveletlen földek használatáért, utóbbiakért a szokásos megművelésig, mi alatt nemcsak a bevetés, hanem a földnek haszonhajtás céljából való mindennemű megművelése is értendő;

c) a hajózásnak vagy átkelőhelyek forgalmának beszüntetéseért;

d) a vasuti forgalomnak, távirtda- és telephon-vonalak üzemének beszüntetéseért;

e) a katonai vasutforgalomra vonatkozó katonai szolgálati sürgönyök továbbításáért;

f) utak, hidak, bürük stb. használatáért;

g) kereseti célra szolgáló, de szünetelő, valamint kereseti célra nem szánt ipartelepek használatáért; végül

h) kincstári tulajdon gondozásáért; az azokra fordított anyagi kiadások, — melyek elkerülhetetlenül szükségesegek voltak, — a kincstár által azonban megtérítendők.

B. Különleges határozványok az egyes hadi szolgáltatások után járó térítésekre vonatkozólag.

Az igényelt és teljesített hadi szolgáltatásokért járó térítés fizetendő:

1. A szállásokért, valamint mellékszükségletekért, továbbá a táborhelyekért a beszállásolási törvény szerint.

Egy szarvasmarha elhelyezéseért valamely istállóban, ólban, csűrben, pajtában, fészerben vagy félfödél alatt egy krajczár fizetendő, egy juhnak vagy leszurásra való marhának hason módon való elhelyezéseért pedig egy harmad krajczár.

2. Élelem-czikkékért, és pedig:

a) Az átvonulási déli étkezésért: az utoljára közhírré tett átvonulási étkezési pénzösszeg; az esetleg fogyasztott reggeli levesért és kenyérért a szállásélelmezés alkalmával fizetendő összeg térítendő meg.

b) A szállás-élelmezésért: az egész napi adagért az utoljára közhírré tett egész hadtáp-váltás (a dohányért esedékes hányad levonásával), csak részben szolgáltatott

szállás-élelmezésért pedig a hadtáp-váltságnak a kapott cikkek után járó hányada.

Az elkészítési szükségletekért és az elkészítésért külön megtérítésnek helye nincsen.

A hadtáp-váltságot a mozgósítás kezdetére a honvédelmi miniszterrel egyetértőleg a közös hadügyminiszter oly módon állapítja meg, hogy a szolgáltatott élelem-cikkek árainak kiszámítására kipuhatolt átlagárakhoz, tekintettel a gyors áremelkedésre, az átlagárnak egy harmadrészét kitevő pótlék számíttatik hozzá.

A hadjárat tartama alatt esetleg szükséges változtatást a hadsereg-vezérigazgatóság eszközöl, mi a közös hadügyminiszterhez való egyidejű bejelentés mellett, a hadsereg körletében közhirrre tétetik.

Az illető számítás alapjául a hadsereg körletének főhelyén a közigazgatási járási hatóság által kitüntetett piaci ár, esetleg a biztosítási ár szolgál. Ezen árakhoz pótlék nem számítható.

c) Valamely csapat vagy élelmező-intézet részére szolgáltatott élelem-cikkekért, továbbá az állatok táplálására szolgáltatott cikkekért, valamint a katonaságnak átadott, vágó- és leszurásra való élő marháért a közös hadügyminiszter által kihirdetett térítési összegek fizetendők, a mennyiben az időnkinti helyi piaci ár, az illető élelem-cikk ármértékeül véve, olcsóbb nem volna. A térítési ártételek békében évente lehetőleg február havában közhirrre tétetnek.

A térítési ártételek az előző év október, november és december havában Budapesten, Pozsonyban, Nagy-

Kanizsán, Kassán, Temesváron, Nagy-Szebenben és Zágrábban [az egyes királyságok és országok fővárosaiban] kipuhatolt helyi piaczi árak átlagának felelnek meg, hozzászámítva egyharmadrésznyi pótlékot.

Ezen térítési ártételek a követelés helyére nézve mérvadóok és mindaddig érvényben maradnak, míg meg nem lesznek változtatva.

Ha kivételesen tenyész- vagy fejős állatok követeltettek, akkor azokért nem a húsérték, hanem a teljes árérték fizetendő.

Az állatok táplálására szolgáltatott mezeti termények, fű és legelők után a térítés, szakértők becslése alapján, azon közönséges érték szerint fizetendő ki, mellyel azok az aratás idején birtak volna.

3. Az 1889. évi VI., illetőleg az 1886. évi XX. törvényzikk [a védtörvény, illetőleg a népfölkelési törvény] alapján különleges hadi szolgálatokra behívott személyeknek az illeték-szabályzat II. részének határozványai szerint.

Különleges szolgálatokra igénybe vett minden más polgári személy a helyben szokásos munkabért vagy napszámot kapja.

Az illetékes díjazás a munka befejezése után, huza-mosabb ideig tartó munkánál pedig hetenkint utólagosan lesz a katonaság által a munkások kezébe kifizetve.

4. A kirendelt munkások által magukkal hozott, valamint a katonaságnak használatra átadott szerek és szerzeszámok koptatásaért vagy tönkremenéseért, továbbá a ka-

tonaságnak átengedett szerek, szerszámok és anyagért a szakértők által megállapítandó közönséges érték.

5. Gőzhajók és vasutak használatáért az érvényben levő utasítások szerint; révkompok, átkelő eszközök használatáért a szolgáltatás bizottságilag megállapítandó közönséges értéke, az átszállításra jogosítottokra az engedélyokmány értelmében háramló kötelezettségek épségben maradása mellett;

vasuti és magán távirda-, valamint telephon-vonalak igénybevételeért az állami távirdák és telephonok használatára érvényes díjszabástételek szerint, ha azonban a magántávirda- és telephon-vonalak díjszabástételei kisebbek, akkor a fizetés ezen alacsonyabb tételek szerint eszközlendő.

6. Kereseti célra szolgáló, üzemben levő telepek használatáért a bizottsági becslés útján megállapított átlagos jövedelmezés.

7. Beteg személyek és beteg állatok élelmezési és gyógyítási költsége a békében érvényes alapelvek szerint, okiratokkal felszerelt számlák alapján.

8. a) Fölszerelt erődített helyek szolgálati körletén belől fekvő, a katonaság szabad rendelkezésére bocsátott épületekért azok becsértéke, mely az épületek elfoglalása vagy lerombolása előtt, egy külön, a hadi károkat megállapító bizottság által határozandó meg.

Ezen bizottság lehetőleg a következő tagokból álljon: a közigazgatási vagy községi hatóság egy képviselőjéből, a hadmérnök-igazgatóság és térparancsnokság egy-

egy tisztjéből, a vár-hadbiztosság egy képviselőjéből, a katonai kincstár egy jogi képviselőjéből és legalább két felesketett szakértőből.

Tengeri erődtípusokban azonkívül a bizottságban a hadi tengerészet egy képviselőjének is részt kell venni.

A bizottsági tárgyalásoknál, ha csak lehetséges, az illető tulajdonosok vagy meghatalmazottjaik is jelen legyenek.

Minden egyes tulajdonról külön jegyzőkönyv veendő fel és annak másolata a tulajdonosnak, a mennyiben az őt illeti, kiszolgáltatandó.

Ezen pont fenti határozványai a fölszerelt erődtípus helyek szolgálati körletén kívülre szintén alkalmazandók azon változtatással, hogy a hadi károkat megállapító bizottság csakis a község és a katonaság egy-egy képviselőjéből, továbbá két szakértőből — mint bizottsági tagokból — alakítandó.

b) Ha épületek, telkek és egyéb ingatlanok — a fölszerelt erődtípus helyek szolgálati körletén belül vagy kívül — a katonaságnak csupán használatra adatnak át, akkor egy, a község és a katonaság képviselőjéből, továbbá két szakértőből alakítandó bizottság által az illető ingatlannak állapota és értéke, valamint a használatáért esetleg fizetendő térítés, jegyzőkönyvileg megállapítandó.

A tulajdonos vagy meghatalmazottja a bizottságban lehetőleg szintén vegyen részt.

c) Ha a katonaság használatra üresen álló, jövedelmet nem hozó épületeket, üzemből nem

levő ipartelepeket, vagy szabad tereket, legelőket, erdőket és ^{mag} ~~be~~ nem ^{nyílt} épített telkeket vesz át, akkor szakértők nem hivandók meg és egy rövid jegyzőkönyvben csakis az mondandó ki, hogy a használatra átvett tárgy azok közé tartozik, melyekért a katonai igazgatás térítést nem fizet.

V.

A polgári személyek értesítése a velük szemben követett igazságszolgáltatásra nézve.

Az igénybe vett összes polgári személyeknek tudtul adandó, hogy a mozgósított seregrésznél való megérkezésük napjával, illetőleg a katonai közegek felügyelete alatt végzett munkák tartamára, a katonai büntető biráskodás és katonai fegyelmi fenyítő hatalom alá helyezvék.

VI.

A hadi szolgáltatásokra vonatkozó iratok bélyeg- és illetékmentessége.

Beadványok, jegyzőkönyvek, segédeszközök és egyéb okmányok, melyek a hadiszolgáltatásokra vagy az azokért fizetendő térítésekre vonatkoznak, bélyeg- és illetékmentesek.

VII.

A hadi szükségletek szolgáltatása alkalmából szükséges ügykódések költségének fedezése.

Az illető közigazgatási hatóságok azon költségei, melyek hadi szükségletek szolgáltatásával összefüggő puha-

lásokból, bizottsági tárgyalásokból és egyéb hivatalos ügy-
ködésekből merültek fel, az illető közigazgatási ágazat
javadalmazását terhelik. Valamely fél hibájából keletkező
költségek az illető által viselendők.

